

Rakennetukijärjestelmän uudistaminen

Seija Suurinkeroinen

Avaintehtävä

Maatilojen rakennetukijärjestelmien sisältöön ja investointien rahoitukseen vaikuttaminen

Vuoden 2007 aikana meneillään ollut rakennetukijärjestelmien uudistaminen vaati merkittävästi työtä. Eduskunta vahvisti uudistuksen edellyttämän rakennetukilain joulukuussa, mutta tarvittavien valtioneuvoston asetusten antaminen siirtyi vuodelle 2008.

EU:n maaseudun kehittämisohjelman mukaiset ohjelmat otettiin käyttöön vuoden 2007 alussa (maalouden ympäristötuki, luonnonhaittakorvaus). Myös rakennetukijärjestelmät olisi pitänyt aloittaa jo kertomusvuoden alussa, mutta 141-päätöksen mukaisten rakennetukien ollessa voimassa vuoden loppuun uudistus siirrettiin vuoden 2008 alkuun.

Rakennetukijärjestelmän uudistaminen perustuu uuteen lakiin, ja sitä valmisteltiin pääasiassa valtion virkamiestyönä vuoden 2007 aikana. Osa valmistelusta tapahtui maa- ja metsätalousministeriön asettamassa Maatalouden rakennetukiryhmässä, jossa oli mukana MTK:n ja SLC:n edustajat.

Tuottajajärjestöjen edustajilla ei kuitenkaan ollut käytännössä mahdollisuutta vaikuttaa rakennetukilain sisältöön, koska se määräytyy suurelta osin rakennetukien niukkojen rahoitusvarojen mukaan. Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) rahoitusmahdollisuudet maatalouden rakenteen tulevien vuosien kehittämiseen ovat heikentyneet vuosi vuodelta. Tämän vuoksi uudessa rakennetukilaissa on entistä tiukemmat rajoitteet tuettaville hankkeille. Tämän vuoksi investointitukien hakijoihin toteutetaan niin sanottua valintamenettelyä. Tällä tarkoitetaan hakijoiden hankkeiden asettamista paremmuusjärjestykseen. Tukia kohdennetaan hakijoille käytettävissä olevien määrärahojen mukaan. Suuri muutos nykykäytäntöön on myös se, että investointihanketta ei saa aloittaa ennen myönteisen tukipäätöksen saamista.

MTK pyrki vaikuttamaan monella tavalla jäsenistölle tärkeän rakennetukijärjestelmän jatkumiseen järkevällä tavalla. MTK:n johtokunta vastusti mm. lakiin sisältyvää valintamenettelyä ja useita muita uusia tiukennuksia. MTK:n esittämiä parannuksia ei kuitenkaan hyväksytty. Perusteluna ovat olleet pääasiassa rakennetukien niukat rahoitusmahdollisuudet.

Rahoituspäätökset vuonna 2007

Maatalouden investoinnit kasvoivat kertomusvuoden aikana. Erityisesti rakentamisinvestointeja tehtiin runsaasti, mutta myös kone- ja kalustoinvestoinnit lisääntyivät. Maatalouden investoinnit kuitenkin alenevat Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen PTT:n arvion mukaan vuonna 2008.

Investointien kasvu johtuu siitä, että tilatasolla investointien koko on nopeasti kasvanut. Käytettävissä

Vuoden 2007 aikana maatalouden aloitus- ja investointitukien päätökset ruuhkautuivat TE-keskuksissa.

olevista aloitus- ja investointituista huolimatta maatalouden luottokanta on tasaisesti noussut lähestyen viittä miljardia euroa.

Vuoden 2007 aikana maatalouden aloitus- ja investointitukien päätökset ruuhkautuivat TE-keskuksissa. MTK vaati heti vuoden alussa, että valtioneuvoston on osoitettava enemmän varoja Makeran käyttöön, jotta tukipäätöksiä voitaisiin tehdä enemmän. Tämä kuitenkin viivästyi toukokuun loppuun eduskuntavaalien ja uuden hallituksen muodostamisen vuoksi. MTK:n tavoitteena hallitusneuvotteluissa oli saada merkittävä rahoituksen lisäys rakennetukiin, ja näin myös tapahtui. Valtion toisessa lisätalousarviossa Makeran avustuksiin lisättiin 100 milj. euroa, minkä lisäksi hallitus sitoutui lisäämään rahoitusta vielä 30 milj. eurolla vuodessa hallituskauden ajan.

Toukokuun lopulla TE-keskuksissa oli hakemusruuhkaa 245 milj. euroa avustuksissa ja 380 milj. euroa korkotukilainoissa. Vuoden 2007 aikana hakemusruuhkaa pystyttiin pienentämään merkittävästi: avustuksista tehtiin päätöksiä yhteensä noin 180 milj. euron arvosta ja korkotukilainoista noin 350 milj. euron arvosta. Tästä huolimatta hakemuksia siirtyi 130 milj. euron arvosta ja korkotukilainoja lähes 240 milj. euron arvosta vuodelle 2008. Hakemusten siirtyminen kertomusvuodelta seuraavalle olisi ollut tätäkin suurempi, jos maa- ja metsätalousministeriö ei olisi asettanut maatalouden investointitukia hakukieltoon heinäkuun alussa.

Kertomusvuoden aikana MTK ilmaisi toistuvasti päätöksentekijöille vakavan huolensa maatilatalouden investointirahoituksen riittämättömyyden aiheuttamista vakavista ongelmista tulevina vuosina. Nykyinen hallitus lisäsi Makeran rahoitusta merkittävästi, mutta edelleen tarpeeseen nähden liian vähän. Rahoituksen tarvetta lisää edelleen komission ja Suomen välinen 141-neuvotteluratkaisu, jonka mukaan investointituet on maksettava korotettuina niillä tuotannonaloilla, joille maksetaan 141-tukia. Onkin suuri vaara, että muutamien vuosien kuluttua maatalouden aloitus- ja investointitukien rahoitus jää lähes yksinomaan valtion talousarvion varaan.